

Eduqas Latin GCSE

Prescribed material for Component 2: Latin Literature and Sources (Themes)

Theme B: Love and Marriage

This is the official prescribed material
for the Eduqas Latin GCSE (2024-2026)

Theme B: Love and marriage

Candidates are expected to be familiar with the following aspects of the theme:

- the various forms of Roman marriage;
- rituals at Roman weddings;
- attitudes towards women, as suggested by the material prescribed for study.

Candidates will be expected to answer questions on the following texts:

ANON.	Epitaph to Claudia (dated 150 BC)	
CICERO	A family matter	<i>ad Atticum</i> 5.1
CATULLUS	Poems	<i>Carmina</i> 5, 8, 70, 85
HORACE	Finished with love	<i>Odes</i> 3.26
MARTIAL	The power of love An enigma	<i>Epigrams</i> 1.62 <i>Epigrams</i> 12.46
OVID	Advice to a rejected lover	<i>Ars Amatoria</i> 1.469-478
PLINY	To Calpurnia Hispulla, his wife's aunt Faithful unto death	<i>Letters</i> 4.19 <i>Letters</i> 6.24
SENECA	Changing morals	<i>De Beneficiis</i> 3.16

Candidates should also study the following pictures, one or more of which will be used as a basis for questions in each question paper.

Eduqas has prepared a Resource Booklet containing the prescribed pictures and texts, together with a list giving the meanings of all the Latin vocabulary used in the texts. To assist with preparation for the examination, this booklet is available as a download from the Eduqas website. In the examination itself a copy of the Booklet (omitting the captions to the pictures) will be provided by to each candidate.

Picture 1: wedding ceremony

State Hermitage Museum, S.Petersburg

Picture 2: *iunctio dextrarum*

British Museum

Picture 3: cremation chest

British Museum

The inscription reads: 'Vitalis, freedman and Private Secretary of the Emperor, to Vernasia Cyclas, his most excellent wife; she lived for twenty-seven years'.

In the relief: *Fidelissimae Amantissimae Pientissimae* 'To this most faithful, loving and devoted woman'.

Picture 4: bridal procession

Metropolitan Museum, New York

Picture 5: Penelope and the suitors

*Pinturicchio (c.1509),
National Gallery, London*

Picture 6: scene at a dinner-party

House of the Chaste Lovers, Pompeii

Anon: epitaph to Claudia

dated c.150 BC

hospes, quod dico paulum est; asta ac perlege.
hic est sepulcrum haud pulchrum pulchrae feminae:
nomen parentes nominarunt Claudiam.
suum maritum corde dilexit suo.
natos duos creavit: horum alterum
in terra linquit, alium sub terra locat.
sermone lepido, tum autem incessu commodo,
domum servavit, lanam fecit. dixi. abi.

5

CICERO, A family matter

ad Atticum 5.1

nihil vidi tam mite, nihil tam placidum quam meus frater illo die
erat in sororem tuam. si offensio fuerat ex ratione sumptus, non
appareret.

postridie Arpino profecti sumus et prandimus in Arcano.
humanissime Quintus 'Pomponia' inquit 'tu invita mulieres, ego
viros arcessam.' nihil potuit dulcius, non modo verbis sed etiam
animo ac vultu. at illa, audientibus nobis, 'ego ipsa sum' inquit 'hic
hospita' – id ex hac causa, ut opinor, quod antecesserat Staius
ut prandium nobis videret! tum Quintus 'en' inquit mihi 'haec ego
patior cotidie.' id me valde commovit: sic illa absurde et aspere
verbis vultuque responderat. itaque discubuimus omnes praeter
illam. Quintus ei aliquid de mensa misit, quod tamen illa reiecit.
quid multa? nihil meo fratre lenius, nihil asperius tua sorore mihi
visum est; et multa similia praetereo.

5

10

CATULLUS, Poems

Poem 5

vivamus mea Lesbia, atque amemus,
rumoresque senum severiorum
omnes unius aestimemus assis!
soles occidere et redire possunt:
nobis cum semel occidit brevis lux, 5
nox est perpetua una dormienda.
da mi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,
deinde usque altera mille, deinde centum.
dein, cum milia multa fecerimus, 10
conturbabimus illa, ne sciamus,
aut ne quis malus invidere possit,
cum tantum sciat esse basiorum.

Poem 8

miser Catulle, desinas ineptire,
et quod vides perisse perditum ducas.
fulsere quondam candidi tibi soles,
cum ventitabas quo puella ducebat
amata nobis quantum amabitur nulla. 5
ibi, illa multa cum iocosa fiebant,
quae tu volebas nec puella nolebat,
fulsere vere candidi tibi soles.
nunc iam illa non vult: tu quoque impotens noli,
nec quae fugit sectare, nec miser vive, 10
sed obstinata mente perfer, obdura.
vale puella, iam Catullus obdurat;
nec te requiret nec rogabit invitam.
at tu dolebis, cum rogaberis nulla.
scelestas, vae te, quae tibi manet vita? 15
quis nunc te adibit? cui videberis bella?
quem nunc amabis? cuius esse diceris?
quem basiabis? cui labella mordebis?
at tu, Catulle, destinatus obdura.

Poem 70

nulli se dicit mulier mea nubere malle
quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.

Poem 85

odi et amo. quare id faciam, fortasse requiris.
nescio, sed fieri sentio et excrucior.

HORACE, Finished with love

Odes 3.26

vixi puellis nuper idoneus
et militavi non sine gloria;
nunc arma defunctumque bello
barbiton hic paries habebit,

laevum marinae qui Veneris latus
custodit. hic, hic ponite lucida
funalia et vectes et arcus
oppositis foribus minaces.

5

o quae beatam diva tenes Cyprum et
Memphin carentem Sithonia nive,
regina, sublimi flagello
tange Chloen semel arrogantem.

10

MARTIAL, The power of love

Epigrams 1.62

casta nec antiquis cedens Laevina Sabinis
et quamvis tetrice tristior ipsa viro
dum modo Lucrino, modo se demittit Averno,
et dum Baianis saepe fovetur aquis,
incidit in flammis: iuvenemque secuta relicto
coniuge Penelope venit, abit Helene.

5

MARTIAL, An enigma

Epigrams 12.46

difficilis facilis, iucundus acerbus es idem:
nec tecum possum vivere, nec sine te.

OVID, Advice to a rejected lover

Ars Amatoria 1.469-478

si non accipiet scriptum inlectumque remittet,
lecturam spera propositumque tene.
tempore difficiles veniunt ad aratra iuveni,
tempore lenta pati frena docentur equi.
ferreus assiduo consumitur anulus usu, 5
interit assidua vomer aduncus humo.
quid magis est saxo durum, quid mollius unda?
dura tamen molli saxa cavantur aqua.
Penelopen ipsam, persta modo, tempore vinctes:
capta vides sero Pergama, capta tamen. 10

PLINY, To Calpurnia Hispulla, his wife's aunt

Letters 4.19

cum sis pietatis exemplum, filiam fratris tui ut tuam diligis nec tantum amitae ei affectum repraesentas verum etiam patris amissi. maxime igitur gaudebis, cum cognoveris eam dignam patre, dignam te, dignam avo evadere. summum est acumen, summa frugalitas; amat me, quod castitatis indicium est. 5
praeterea studium litterarum ex mei caritate concepit. meos libellos habet, lectitat, ediscit etiam. quanta sollicitudine afficitur cum ego acturus sum, quanto gaudio cum egi! disponit qui nuntient sibi quem assensum quos clamores excitaverim, quem eventum iudicii tulerim. eadem, si quando recito, in proximo discreta velo sedet laudesque meas avidissimis auribus excipit. 10
versus quidem meos cantat formatque cithara, non artifice aliquo docente sed amore, qui magister est optimus.

his ex causis in spem certissimam adducor perpetuam nobis maioremque in dies futuram esse concordiam. non enim aetatem meam aut corpus, quae paulatim occidunt ac senescunt, sed gloriam diligit. nec aliud decet puellam tuis manibus educatam, quae amare me ex tua praedicatione consueverit. ergo tibi gratias agimus, ego quod illam mihi, illa quod me sibi dederis. vale. 15

PLINY, Faithful unto death

Letters 6.24

navigabam per Larium nostrum, cum amicus ostendit mihi villam atque etiam cubiculum quod in lacum prominet: 'ex hoc' inquit 'olim femina quaedam cum marito se praecipitavit. maritus ex diutino morbo ulceribus putrescebat. uxor ut corpus inspiceret exegit; neque enim quemquam fidelius indicaturum num posset sanari. vidit desperavit hortata est ut moreretur, comesque ipsa mortis, dux immo et exemplum et necessitas fuit; nam se cum marito ligavit abiecitque in lacum.

5

SENECA, Changing morals

De Beneficiis 3.16

num iam ulla repudio erubescit, postquam feminae quaedam illustres ac nobiles non consulum numero sed maritorum annos suos computant et exeunt matrimonii causa, nubunt repudii? tamdiu istuc timebatur, quamdiu rarum erat; quia nulla sine divortio acta sunt, quod saepe audiebant id facere didicerunt. num iam ullus adulterii pudor est, postquam eo ventum est ut nulla virum habeat nisi ut adulterum irritet? pudicitia argumentum est deformitatis. quam invenies tam miseram, tam sordidam, ut illi satis sit unum adulterorum par, nisi singulis divisit horas et non sufficit dies omnibus, nisi apud alium gestata est, apud alium mansit? infrunita et antiqua est, quae nesciat matrimonium vocari unum adulterium.

5

10